

BULETIN INFORMATIV

Nr. 93

Sibiu, august 2024

Șantierul arheologic de la CAPIDAVA Campania din iulie 2024

Ca în fiecare vară, în situl de la Capidava (comuna Topalu, jud. Constanța) s-au desfășurat cercetări arheologice în care institutul nostru este implicat de mulți ani ca partener și membru în echipa multidisciplinară formată din cadre didactice și studenți ai ULB Sibiu alături de colegi de la UBB Cluj-Napoca, de la Muzeul National Brukenthal și de la Muzeul de Istorie Națională și Arheologie din Constanța. Anul acesta a fost și un an aniversar, împlinindu-se 100 de ani de la demararea primelor săpături arheologice în acest sit, prilej cu care a fost organizată și o expoziție cu lucrări de pictură, grafică și fotografie realizate de membrii colectivului nostru la Centrul de Informare Turistică. În această campanie, pe lângă materialele de inventar funerar specifice, a fost cercetat și un masiv strat de cultură din perioada romană, din care au fost prelevate materiale ceramice, opaițe, fragmente de fibule și accesorii vestimentare precum și un număr impresionant de monede.

Zeno-Karl Pinter

ACREDITARE CATEGORIA I

În urma evaluării institutelor și centrelor de cercetare din cadrul Academiei Române, institutul nostru a fost acreditat categoria I, obținând al doilea punctaj dintre institutele de profil.

NOUTĂȚI EDITORIALE

În primul semestru al anului 2024 a apărut volumul de studii *Spațiul sacru în orașul medieval. Perspective arheologice și istorice*, ed. **Maria Crîngaci Țiplic** (Cluj-Napoca: Editura Mega, 2024, 350 p.).

În această perioadă a apărut și volumul al VI-lea din seria sintezei monumentalei lucrări *Monarhia Habsburgică (1848–1918)*, coordonată de Comisia pentru Istoria Monarhiei Austro-Ungare din cadrul Academiei de Științe a Austriei. Ediția în limba română cu titlul „Relații politice și comerciale”, editată și îngrijită de Rudolf Gräf, a fost tradusă de Loránd Mádly, Nicolae Teșculă și Sandra Hirsch (Cluj-Napoca: AR Centrul de Studii Transilvane / Polirom, 2024 , 456 p.).

În cadrul acestei rubrici se cuvine să scoatem în evidență și faptul că lucrarea *Limbă și cultură germană în România (1918–1933). Realități post-imperiale, discurs public și câmpuri culturale*, editat de **Andrei Corbea-Hoișie** și **Rudolf Gräf**, vol. I–II (Iași: Editura Polirom, 2023) a primit *Premiul special pentru lucrare de referință* conferită de Asociația de Literatură Generală și Comparată.

EVENIMENTE ȘTIINȚIFICE ȘI CULTURALE

La data de **21 iunie 2024**, Biblioteca Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu a găzduit lansarea volumului *Deportarea germanilor din Banat în Uniunea Sovietică*, editată de Albert Bohn, Werner Kremm, Peter Dietmar-Leber, Anton Sterbling, Walter Tonța (Timișoara: Editura Cosmopolitan Art, Timișoara, 2022), prezentat de prof. univ. dr. Rudolf Gräf, Andreea Dumitru-Iacob și Werner Kremm.

La data de **1 august 2024**, a avut loc cea de-a 56-a conferință anuală a Asociației de Studii Transilvane (Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde e. V. Heidelberg), dedicată aniversării a **800 de ani de la**

emiterea privilegiului cunoscut sub numele de *Andreanum*, baza juridică a prezenței sașilor în Transilvania. Această conferință-eveniment a fost organizată în colaborare cu Forumul Democrat al Germanilor din România, Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu și Institutul Federal pentru Cultura și Istoria Europei de Est, din Oldenburg (Bundesinstitut für Kultur und Geschichte des östlichen Europa in Oldenburg). Evenimentul, moderat de **Gerald Volkmer**, director adjunct al menționatei instituții de cercetare de la Oldenburg, a reunit șapte comunicări științifice, care s-au completat reciproc, oferind publicului o abordare monografică al renumitului privilegiu emis la 1224 de regele Andrei al II-lea al Ungariei pentru „oaspeții regali” din sudul Transilvaniei. Astfel, **István Tringli** de la Centrul de Cercetare în Științe Umaniste, Institutul de Istorie din Budapesta, a evocat însemnătatea domniei lui Andrei al II-lea pentru istoria medievală a Regatului Ungariei, așezând-o în contextul politic mai larg al regiunii Europei Centrale și de Est. Academicianul **Paul Niedermaier** a vorbit despre situația demografică și administrativ-teritorială a Transilvaniei înainte de colonizarea sașilor, care a avut loc după mijlocul secolului al XII-lea. **Maria Crîngaci-Țiplic** de la institutul nostru a adus în fața publicului rezultatele celor mai recente săpături arheologice efectuate în așezările timpurii ale primelor generații de „oaspeți” germani, informații care completează și nuanțează cele cunoscute în istoriografie despre colonizarea săsească în Transilvania. **Thomas Șindilariu** de la Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Secretariatului General al Guvernului României, a analizat punct cu punct privilegiile și obligațiile cuprinse în Diploma Andreeană și a evidențiat rolul acestora în diminuarea influenței politice a greavilor sași la sfârșitul Evului Mediu. **Liviu Cîmpeanu** din cadrul ICSU Sibiu a analizat circumstanțele istorice din secolele XIV–XV în care libertățile andreeane, de care s-au bucurat inițial doar sașii din comitatul Sibiu, au fost extinse de către regalitatea maghiară asupra celorlalte autonomii locale săsești, Cele Două Scaune (Mediaș și Șeica Mare), comitatul/districtul Bistrița și comitatul/districtul Brașov, o adevărată uniformizare juridică fără de care nu putea fi înființată Universitatea Săsească din Transilvania în anul 1486.

Béla Szabó de la Facultatea de Drept a Universității din Debrecen, Ungaria, a analizat gradul în care libertățile cuprinse în *Andreanum* au fost preluate și au influențat codul de legi *Statutele municipale al sașilor din Transilvania (Das Eigen-Landrecht der Siebenbürgen Sachsen)* din anul 1583. Nu în ultimul rând, **Harald Roth** de la Forumul cultural german al Europei de Est din Potsdam, a prezentat consecințele juridice și culturale ale Diplomei Andreeane până la desființarea Universității Săsești în anul 1876 și apoi până în zilele noastre.

DIN ACTIVITATEA CERCETĂTORILOR

Andreea Buzaș a publicat articolul „Ion Taloș sau pledoarie pentru rigoare științifică” în *Patrimoniul imaterial și cultură tradițională. Buletinul Institutului Național al Patrimoniului*, nr. 15/iunie (2024), p. 5–10; de asemenea, a prezentat comunicarea „Mirabila sămânță a sufletului românesc” în cadrul Festivalului Internațional „Lucian Blaga”, desfășurat la Lančrăm și Sebeș-Alba (17–19 mai 2024).

Vasile Ciobanu a publicat studiul „Relațiile Băncii „Albina” cu sașii în anii 1872–1918”, în volumul *150 de ani de la înființarea băncii „Albina” din Sibiu (1872–2022). Studii*, coordonatori Mihai D. Drecin, Delia Cora, Radu Racovițan (Cluj-Napoca: Editura Mega, 2024), p. 107–121; de asemenea, a comunicat lucrarea *Aniversarea unui sfert de veac de la Marea Unire reflectată în presa sibiană*, la sesiunea „Sub semnul muzei Clio”, ediția a XX-a, organizată de ULB Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Istorie, Conservare-restaurare și Teologie Protestantă, în 17 mai 2024.

Corina Cioltei-Hopârtean, în calitate de bibliotecar al Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu, a fost partener, alături de reprezentanții altor instituții culturale din oraș, al Bibliotecii Județene ASTRA la organizarea evenimentului „Ziua Națională a Lecturii”, din data de 15 februarie 2024, prilej cu care a citit împreună cu elevii clasei a XI-a ai Colegiului Economic „George Barițiu” din Sibiu pasaje din discursul de recepție al lui Lucian Blaga în Academia Română (5 iunie 1937).

Liviu Cîmpeanu a publicat studiul „Before Hussars: The Cavalry Hosts of Hungary, Moldavia and Wallachia Between 1350–1550”, în volumul *Cavalry Warfare From Ancient Times to Today*, ed. Jeremy Black, Nadir Media, Roma, 2024, p. 103–140; de asemenea, a susținut comunicarea „Das Andreanum als rechtliche Grundlage der Sächsischen Nationsuniversität – 1224–1486”, în cadrul evenimentului științific intitulat *Das Andreanum 1224 – Verfassungsgrundlage der Sächsischen Nation. 56. Jahrestagung des Arbeitskreises für Siebenbürgische Landeskunde e. V. Heidelberg (AKSL)*, desfășurată la Sibiu, la 1 august 2024.

Julia Derzsi a prezentat comunicarea „Social order in the multi-ethnic and multi-confessional communities of southern Transylvania : town councils and their rural subjects in the early modern period” la conferința *Thirteenth Annual REFORC Conference on Early Modern Christianity* găzduită de Fondazione per le scienze religiose Giovanni XXIII, în perioada 14–16 mai, la Palermo; de asemenea, a publicat studiul „Egy hivatalnok mindennapjai a 17. század eleji Brassóból. A naplóíró Andreas Hegyes” [Viața de zi cu zi a unui consilier orășenesc în Brașov la începutul secolului al XVII-lea. Diaristul Andreas Hegyes], în volumul *Hivatalnok értelmiségi a kora újkori Erdélyben II [Cărturari în oficii publice în Transilvania modernă timpurie II]*, ed. Bogdándi Zsolt, Fejér Tamás (Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2024, p. 33–56).

Dan Dumitru Iacob a publicat studiul „Trade and Sociability in Markets and Fairs within the Romanian Principalities in the Eighteenth and Nineteenth Centuries”, în volumul *Cities and Economy in Europe Markets and Trade on the Margins from the Middle Ages to the Present*, ed. Katalin Szende, Erika Szívós, Boglárka Weisz (London and New York: Routledge, 2024), p. 118–138; de asemenea, a participat la dezbateră științifică „Cartografie și orașe – de la arhive la atlase”, organizată în cadrul Laboratorului de Istorie Urbană de la Facultatea de Istorie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, cu ocazia lansării volumelor *Atlas istoric al orașelor din România, Roman și Planurile orașului București în arhive rusești (1770–1850)*, moderată de Marius Chelcu, cu participarea autorilor/coordonatorilor: Gheorghe Lazăr, Dan Dumitru Iacob, Laurențiu Rădvan și Mihai Anatoli Ciobanu, Iași, 30 ianuarie 2024.

Ilie Moise a prezentat comunicarea „Lucian Blaga și duhul satului” în cadrul *Festivalului Internațional Lucian Blaga*, desfășurat la Lančrăm și Sebeș-Alba (17–19 mai 2024), de asemenea, a participat la cea de-

a XXV-a ediție a Salonului Național al Cărții de Etnologie de la Râmnicu Vâlcea (27–30 martie 2024), unde a prezentat revistele Institutului și colaborarea noastră de-a lungul ultimului sfert de secol.

Nicolae-Alexandru Nicolaescu a publicat studiul „The Romanian Press in the Austro–Hungarian Empire (1867–1914): A Comparative Study Case of the Most Significant Magazines and Newspapers”, în *Journal of Modern European History*, vol. 22, nr. 1 (2024), p. 69–84 (publicație cotate în web of Science, Q2).

Anda-Lucia Spânu a publicat articolul „Romanian historiography regarding historical images of towns and cities and the Western European ones : comparative study”, în volumul *CITTÀ CHE SI ADATTANO? / ADAPTIVE CITIES?*, Tomo / Book 1. *Adattabilità o incapacità adattiva di fronte al cambiamento / Adaptability or adaptive inability in the face of change*, a cura di / edited by Cristina Cuneo, 2024, p. 426–433; de asemenea, a publicat lucrarea „The Representations of War in Urban Space. Historical Images of nowadays Romanian Towns” în volumul *CITTÀ E GUERRA. Difese, distruzioni, permanenze delle memorie e dell'immagine urbana*, Tomo II. *Tracce e patrimoni*, a cura di Raffaele Amore, Maria Ines Pascariello, Alessandra Veropalumbo (FedOA: Federico II University Press, 2023), p. 197–204.

ICSU Sibiu, Bd. Victoriei 40, 550024 – Sibiu

Tel.: 004 0269212604, fax: 004 0269216605

www.icsusib.ro

Redacție: Julia Derzsi, Liviu Cîmpeanu

Director: Prof. univ. dr. Rudolf Gräf

ISSN 1224-1600